

3257

۲۵۵۵

۱

۲۴۸

کوسا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

www.ketab.ir

سرشناسه: نظری، صمد، ۱۳۵۰ -

عنوان و نام پدیدآورنده: جذاب‌سازی برنامه‌های فرهنگی مساجد/صمد نظری: تهیه و تنظیم معاونت تبلیغ و امور فرهنگی حوزه‌های علمیه.

مشخصات نشر: قم: ذکر، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۲۴۸ ص.

ISBN: 978-600-98642-3-2 : ۲۰۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: مسجدها-- ایران-- برنامه‌های فرهنگی

موضوع: Mosques-- Iran-- Cultural programs

موضوع: مسجدها-- ایران-- مدیریت

موضوع: Mosques-- Iran-- Administration

شناسه افزوده: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه. مدیریت مطالعات و پژوهش‌های تبلیغی

رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ ج ۴ ن ۶ / BP ۲۶۱

رده بندی دیویی: ۲۹۷ / ۷۵

شماره کتابشناسی ملی: ۵۰۸۰۵۵۷

جذاب‌سازی برنامه‌های فرهنگی

مساجد

صمد نظری

معاونت تبلیغ و امور فرهنگی حوزه‌های علمیه

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

جذاب سازی برنامه‌های فرهنگی مساجد

تهیه و تنظیم: معاونت تبلیغ و امور فرهنگی حوزه‌های علمیه

نویسنده: صمد نظری

ناشر: ذکرئ

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۷

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

قیمت: ۲۰۰/۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۸۶۴۲-۳-۲

مرکز پخش:

قم، جمکران، بلوار انتظار، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه،

معاونت تبلیغ و امور فرهنگی

تلفن: ۰۲۵-۳۷۲۵۵۸۹۰ (داخلی ۴۵۴)

تقدیم‌نامه

اهالی محترم مساجد همانان که در بینش قرآنی و روایی
رحمت خدا بر آنان نازل شده، ملانکه برای آنان بال و پر می‌گشایند.

از پشتیبانی خداوند برخوردارند.

زیارت‌کنندگان خدا محسوب می‌شوند.

چون می‌مانند خداوند، خداوند آنان را کرم می‌کند.

نجیب‌ترین هر خانواده و کل می‌رسد هر قبیله و فامیل هستند.

از پل صراط راحت می‌گذرند و پرچم‌داران بهشتند.

مانع از نزول بلا و گرفتاری هستند.

مورد غبطه از دنیا رفتگانند.

سنگربانان حریم ولایت و جامعه‌اند.

فهرست مطالب

۱۹		مقدمه
۲۱		پیشگفتار

فصل اول: کلیات

۲۵		درس اول: تعاریف، اهمیت، ضرورت و اهداف
۲۵		اهداف درس
۲۵		الف. تعاریف
۲۵		۱. مسجد
۲۶		۲. مدیریت
۲۶		۳. مدیریت مسجد
۲۶		ب. اهمیت و جایگاه مسجد
۲۷		- خانه‌های خدا بر روی زمین
۲۷		- ستارگان زمین
۲۷		- بهترین مکان
۲۷		- جایگاه پیامبران
۲۷		- خانه‌های متقین
۲۸		- حضور در مسجد
۲۸		ج. ضرورت بحث مدیریت مسجد
۳۰		د. اهداف
۳۰		۱. اهداف اصلی مسجد
۳۲		۲. اهداف فرعی مسجد
۳۴		چکیده

سؤالات ۳۵

فصل دوم: مدیریت و تقسیم وظایف

درس دوم: برنامه ریزی و تصمیم گیری ۳۹

اهداف درس ۳۹

الف. برنامه ریزی ۳۹

شرایط برنامه ریزی مطلوب در مسجد ۴۱

ب. تصمیم گیری ۴۲

۱. نکات مهم در تصمیم گیری ۴۳

۲. مراحل تصمیم گیری دقیق ۴۶

چکیده ۴۷

سؤالات ۴۷

درس سوم: سازماندهی مسجد و وظایف مدیر آن ۴۹

اهداف درس ۴۹

ج. سازماندهی ۴۹

۱. تقسیم وظایف و کارها ۵۰

۲. ساختار تشکیلاتی مسجد ۵۱

۲/۱. مدیر مسجد، امام جماعت (وظایف) ۵۳

شرح وظایف امام جماعت ۵۴

چکیده ۵۸

سؤالات ۵۹

درس چهارم: هیأت امناء و شورای فرهنگی ۶۱

اهداف درس ۶۱

۲/۲. هیأت امناء مسجد ۶۱

۱. کلیات هیأت امناء ۶۱

۲. شرح وظایف دبیر اجرایی هیأت امناء ۶۳

۳. شرح وظایف مسؤول امور اداری و مالی ۶۴

۴. شرح وظایف مدیر داخلی مسجد ۶۴

۵. شرح وظایف هماهنگ کننده واحد خواهران مسجد ۶۵

فهرست مطالب ۹

۶۶	۲/۳. شورای فرهنگی مسجد
۶۶	۱. شرح وظایف مسؤول شورای فرهنگی
۶۶	۲. شرح وظایف دبیر و روابط عمومی
۶۶	۳. شرح وظایف مسؤول آموزش و پژوهش
۶۷	۴. شرح وظایف مسؤول تبلیغات و مراسمها
۶۷	۵. شرح وظایف رابط مالی
۶۷	۶. شرح وظایف مسؤول فرهنگی و هنری
۶۷	چکیده
۶۸	سؤالات
۶۹	درس پنجم: کنترل و پیگیری
۶۹	اهداف درس
۶۹	د. کنترل
۷۲	نکات مهم در مورد ارزیابی
۷۴	ه. پیگیری
۷۴	محورهای پیگیری
۷۵	و. مباحث تکمیلی (چند اصل مدیریتی)
۷۵	۱. انعطاف پذیری در اجرا
۷۵	۲. گسترش تدریجی فعالیتها (آینده نگری)
۷۶	۳. نظم و تقسیم اوقات
۷۷	۴. خلاقیت و نوآوری (تحول)
۷۸	چکیده
۷۹	سؤالات

فصل سوم: برنامه های عمومی

۸۲	درس ششم: برنامه های روزانه
۸۳	اهداف درس
۸۳	انواع برنامه ها
۸۴	۱. برنامه های عمومی
۸۴	الف. برنامه های روزانه
۸۴	۱. اقامه نماز جماعت

۸۶	۲. تعقیبات نماز
۸۷	۳. دعا کردن پس از نماز
۸۷	۴. قرائت یک صفحه از قرآن کریم
۸۷	۵. سلام و احوالپرسی
۸۸	۶. سخنرانی
۹۲	۷. قرائت دعای عهد یا زیارت عاشورا بعد از نماز صبح
۹۲	۸. پخش اذان در سه وعده از بلندگوی مسجد
۹۲	۹. تشویق به انجام بعضی از نوافل و نمازهای مستحبی مثل نماز غفیله و
۹۲	چکیده
۹۳	سؤالات
۹۵	درس هفتم: برنامه های هفتگی
۹۵	اهداف درس
۹۵	ب. برنامه های عمومی هفتگی
۹۵	۱. قرائت دعای هفته
۹۶	۲. اقامه نماز استغاثه به امام زمان (عج)
۹۶	۳. تصحیح قرائت نماز
۹۷	۴. دیدار با خانواده معظم شهدا
۹۷	۵. زیارت گروهی قبور شهدا از مسجد
۹۸	۶. حضور گروهی در نماز جمعه
۹۸	۷. راه اندازی هیأت هفتگی
۹۹	۸. تابلوی اعلانات
۹۹	۹. تنظیم بروشور و برگه های معرفتی
۱۰۰	۱۰. جمع آوری کمک برای مسجد
۱۰۱	۱۱. ختم قرآن و صلوات هفتگی
۱۰۱	۱۲. اجرای مسابقات هفتگی
۱۰۱	چکیده
۱۰۲	سؤالات
۱۰۳	درس هشتم: برنامه های ماهیانه و سالیانه
۱۰۳	اهداف درس
۱۰۳	ج. برنامه های عمومی ماهیانه

فهرست مطالب ۱۱

۱۰۳	۱. درس اخلاق
۱۰۴	۲. آموزش مهارت‌ها
۱۰۴	۳. افطاری روزه مستحبی
۱۰۴	۴. برنامه ویژه شب‌زنده‌داری
۱۰۵	۵. شب خاطره
۱۰۵	۶. ویژه برنامه مسؤلان
۱۰۶	۷. گزارش مالی مسجد
۱۰۷	۸. ختم قرآن و صلوات ماهیانه
۱۰۷	۹. اجرای مسابقات ماهیانه
۱۰۷	د. برنامه‌های عمومی ماهیانه (مناسبتی)
۱۰۷	۱. برخی مناسبت‌های مهم قمری
۱۰۸	۲. برخی مناسبت‌های مهم شمسی
۱۰۸	۳. برنامه کوتاه مناسبتی
۱۰۹	۴. برگزاری نمایشگاه
۱۱۰	۵. برگزاری یادواره شهدا
۱۱۰	۶. برگزاری اردو
۱۱۱	۷. راهپیمایی
۱۱۲	۸. میثاق با شهدا
۱۱۳	۹. برنامه افطاری در ماه مبارک رمضان
۱۱۳	۱۰. برپایی ایستگاه صلواتی
۱۱۴	۱۱. نصب پیام‌های مناسبتی
۱۱۴	چکیده
۱۱۵	سؤالات
۱۱۶	درس نهم: برنامه‌های موردی
۱۱۶	اهداف درس
۱۱۷	ه. برنامه‌های عمومی موردی
۱۱۷	۱. شرکت در انتخابات
۱۱۸	۲. شرکت در راهپیمایی‌ها
۱۱۸	۳. تشییع جنازه شهدا و اموات
۱۱۹	۴. نماز لیلۀ الدفن

۱۱۹	۵. نماز قضا
۱۱۹	۶. عیادت بیماران
۱۲۰	۷. کمک به فقرا
۱۲۰	۸. کمک به تهیه جهیزیه
۱۲۰	۹. تشکیل کمیته ازدواج آسان
۱۲۱	۱۰. تجلیل از دانش آموزان ممتاز مسجد
۱۲۲	۱۱. هدیه به زوجهای جوان در مسجد
۱۲۲	۱۲. شرکت در مراسم ختم
۱۲۲	۱۳. اذان گفتن در گوش نوزادان
۱۲۳	۱۴. شرکت در مراسم جشن و شادی
۱۲۳	۱۵. برگزاری جشن تکلیف
۱۲۳	۱۶. افطاری دادن برای روزه اولی ها
۱۲۴	۱۷. تشکیل صندوق قرض الحسنه
۱۲۴	۱۸. نصب صندوق پیشنهادات و انتقادات
۱۲۵	۱۹. راه اندازی سیستم پخش تصویری در قسمت خانمها
۱۲۵	۲۰. راه اندازی ویتترین همان
۱۲۵	۲۱. راه اندازی سامانه پیامکی
۱۲۵	۲۲. راه اندازی سایت و شبکه اجتماعی مسجد
۱۲۶	چکیده
۱۲۷	سؤالات

فصل چهارم: برنامه های اختصاصی

۱۳۱	درس دهم: برنامه های مقاطع سنی مختلف
۱۳۱	اهداف درس
۱۳۱	۲. برنامه های اختصاصی
۱۳۲	الف. مقاطع سنی مختلف
۱۳۲	۱. کودکان
۱۳۳	الف. تهیه میز کودک
۱۳۳	ب. دادن شیرینی و شکلات به کودکان
۱۳۳	ج. جایزه دادن

فهرست مطالب ۱۳

۱۳۳	د. اجرای برنامه حفظ سوره‌های کوچک قرآن
۱۳۴	ه. تشکیل گروه سرود
۱۳۴	و. تشکیل گروه مکبرین و مودنین (مخصوص پسران)
۱۳۵	۲. نوجوانان
۱۳۵	الف. تشکیل گروه سرود و تواشیح
۱۳۶	ب. تشکیل گروه روزنامه دیواری
۱۳۶	ج. مسئولیتهای سبک و راحت
۱۳۷	د. تشکیل گروه نمایش و تعزیه (ویژه پسران)
۱۳۷	ه. برنامه کتابخوانی گروهی در مسجد
۱۳۸	چکیده
۱۳۹	سؤالات
۱۴۱	درس یازدهم: برنامه‌های جوانان بزرگسالان و کهنسالان
۱۴۱	اهداف درس
۱۴۱	۳. جوان
۱۴۲	الف. واگذاری مسئولیتهای، به صورت تشکیلاتی و نظام‌مند
۱۴۳	ب. تشکیل گروه مداحی و تواشیح
۱۴۳	ج. راه‌اندازی شبکه اجتماعی، وبلاگ و سایت برای مسجد
۱۴۳	د. فعال کردن تابلو اعلانات مسجد
۱۴۵	ه. تهیه بروشور و برگه‌های معرفتی
۱۴۵	و. راه‌اندازی جلسه پرسش و پاسخ مخصوص جوانان
۱۴۶	ز. راه‌اندازی جلسات هم‌اندیشی گروهی
۱۴۶	ح. نشست صمیمی با مسئولان
۱۴۷	ط. در محضر شهیدان
۱۴۸	ی. دیدار با علماء و بزرگان
۱۴۹	ک. شرکت گروهی در نماز جمعه و دعای ندبه
۱۴۹	ل. یاری گرفتن از جوانان برای خواندن دعا، تعقیبات و ... (ویژه پسران)
۱۵۰	م. راه‌اندازی دسته عزا ویژه جوانان
۱۵۰	ن. راه‌اندازی برنامه کوهنوردی و ...
۱۵۱	۴. بزرگسالان
۱۵۱	الف. تشکیل هیأت مذهبی

۱۵۲	ب. تشکیل جلسات مشورتی با بزرگسالان
۱۵۲	ج. راه اندازی برنامه دیدار با مسئولان در محل کار آنان
۱۵۲	د. دیدار با علماء و بزرگان
۱۵۳	ه. کمک گرفتن در مسائل عمرانی مسجد
۱۵۳	۵. میانسالان و کهنسالان
۱۵۴	الف. سرکشی به آنها (خانه به خانه)
۱۵۴	ب. عیادت گروهی از بیماران بزرگسال
۱۵۵	ج. تجلیل از کهنسالان و پیشکسوتان در برنامه های مسجد
۱۵۵	چکیده
۱۵۶	سوالات:
۱۵۷	درس دوازدهم: برنامه های اصناف و گروه ها
۱۵۷	اهداف درس
۱۵۷	ب. اصناف و گروه ها
۱۵۸	۱. برنامه های مشترک اصناف و گروه ها
۱۵۸	✓ تشکیل جلسه مشورتی با آنها
۱۵۸	✓ جذب اعضای خانواده به ویژه فرزندان آنها
۱۵۹	✓ شرکت در مراسم شادی و عزای آنها
۱۵۹	۲. برنامه های اختصاصی اصناف و گروه ها
۱۵۹	الف. معلمان و فرهنگیان
۱۶۰	۱. تشکیل جلسه و دعوت رسمی از آنها
۱۶۰	۲. فراهم کردن زمینه تدریس برای آنها در مسجد
۱۶۱	ب. بازاریان (خیرین)
۱۶۱	۱. دعوت از آنها در برنامه های مهم
۱۶۱	۲. سرکشی به آنها
۱۶۱	۳. دعوت از آنان برای دیدن نتیجه همکاری آنها
۱۶۲	ج. ورزشکاران
۱۶۲	۱. شرکت در برنامه ورزشی آنها
۱۶۲	۲. تقدیر و تشکر و توجه به آنها
۱۶۲	۳. فراهم کردن زمینه تدریس برای آنها در مسجد
۱۶۳	د. بسیجیان

۱۶۴	۱. شرکت در برنامه‌ها
۱۶۴	۲. سرکشی به آنها
۱۶۴	۳. کمک در برخی برنامه‌ها به آنها
۱۶۴	۴. دادن مسؤولیت به آنها در مسجد
۱۶۵	۵. دیدار با خانواده شهدا از طرف بسیج
۱۶۵	۶. شرکت در گشت شبانه، کوهنوردی و
۱۶۵	چکیده
۱۶۶	سؤالات
۱۶۷	درس سیزدهم: برنامه‌های مخاطبان ویژه
۱۶۷	اهداف درس
۱۶۷	ج. مخاطبان ویژه
۱۶۷	۱. برنامه‌های مشترک مخاطبان ویژه
۱۶۸	۲. برنامه‌های اختصاصی مخاطبان ویژه
۱۶۸	الف. اعضای هیأت امناء
۱۶۸	۱. شخصیت دادن به آنها
۱۶۸	۲. کیفیت جلسه با هیأت امناء
۱۶۸	۳. کمک به حل مشکلات آنها
۱۶۹	۴. سرکشی به آنها در محل کار یا منزل
۱۶۹	ب. مسؤولان منطقه
۱۷۰	ج. خانمها
۱۷۰	۱. تعیین مسؤول برای قسمت خانمها
۱۷۰	۲. تشکیل جلسه ویژه خانمها
۱۷۰	۳. جلسات پرسش و پاسخ
۱۷۱	۴. راه اندازی هیأت و جلسه قرآن با مدیریت خانمها
۱۷۲	۵. شنیدن مشکلات، نظرات، پیشنهادهای و انتقادات آنان
۱۷۲	د. همسایه‌های مسجد
۱۷۲	۱. نامه به همسایه‌های مسجد
۱۷۵	۲. شنیدن مشکلات، نظرات، پیشنهادهای و انتقادات آنان
۱۷۶	چکیده
۱۷۷	سؤالات:

فصل پنجم: برگزاری کلاس

۱۸۱	درس چهاردهم: کلاسهای آموزشی.....
۱۸۱	اهداف درس.....
۱۸۱	برگزاری کلاس در مسجد.....
۱۸۱	۱. اهداف برگزاری کلاس در مسجد.....
۱۸۲	۲. مراحل برگزاری کلاس (سطح‌بندی).....
۱۸۲	۳. سیاستهای کلی برگزاری کلاس.....
۱۸۳	۴. انواع کلاسهای مسجد.....
۱۸۴	۵. راه‌های جذاب‌سازی کلاسهای مسجد.....
۱۹۲	چکیده.....
۱۹۳	سؤالات.....
۱۹۵	درس پانزدهم: مراسمهای مسجد.....
۱۹۵	اهداف درس.....
۱۹۵	انواع مراسم.....
۱۹۶	۱. مراسم (محفل) انس با قرآن.....
۱۹۶	۲. مراسم دعا خوانی.....
۱۹۷	۳. مراسم عزاداری.....
۱۹۸	۴. مراسم جشن (تولد ائمه اطهار علیهم‌السلام و اعیاد).....
۱۹۹	۵. مراسم احیاء و شب‌زنده‌داری.....
۲۰۰	۶. مراسم اعتکاف.....
۲۰۲	۷. همایشها و یادواره‌ها.....
۲۰۶	چکیده.....
۲۰۷	سؤالات.....

فصل ششم: مسابقات

۲۱۱	درس شانزدهم: مسابقات در مسجد.....
۲۱۱	اهداف درس.....
۲۱۱	الف. ضرورت برگزاری مسابقات.....
۲۱۱	ب. اهداف برگزاری مسابقات.....

۲۱۱	۱. ایجاد جذابیت
۲۱۲	۲. ایجاد انگیزه برای گوش دادن به مطالب
۲۱۳	۳. ایجاد رقابت، سرگرمی و بازی بین افراد
۲۱۳	۴. افزایش شور، نشاط و هیجان
۲۱۳	۵. ایجاد تلنگر
۲۱۴	۶. افزایش اطلاعات و محفوظات
۲۱۵	۷. ارزیابی اطلاعات و تعیین نمرات ممتاز
۲۱۶	۸. جذب افراد
۲۱۷	ج. انواع مسابقات
۲۱۷	۱. قرآنی
۲۱۷	۲. علمی و آموزشی
۲۱۷	۳. پژوهشی
۲۲۲	۴. نگارشی
۲۲۲	۵. مهارتی
۲۲۳	۶. هنری
۲۲۳	۷. ورزشی
۲۲۳	۸. فرهنگی
۲۳۱	د. اجرای مسابقات
۲۳۱	۱. حضوری یا غیر حضوری
۲۳۱	۲. فردی یا گروهی
۲۳۱	۳. شفاهی یا کتبی
۲۳۱	۴. با منبع خاص یا بدون استفاده منبع خاص
۲۳۲	۵. با ابزار یا بدون ابزار
۲۳۲	چکیده
۲۳۳	سؤالات
۲۳۵	شاخصهای امتیاز بندی مسجد موفق از منظر عملکرد روحانی مسجد
۲۳۵	الف. شاخصهای شخصیتی روحانی موفق مسجد
۲۳۷	ب. شاخصهای فیزیکی مسجد
۲۳۸	ج. شاخصهای برنامه‌های فرهنگی مسجد
۲۳۹	د. شاخصهای فرهنگ نمازگزاران مسجد

- ۲۳۹ ه. شاخصهای کارگزاران مسجد
- ۲۴۱ نمونه اشعار اهل بیت ~~ع~~ برای اجرای کوتاه در ولادتها و شهادتها
- ۲۴۵ شعر مسجد
- ۲۴۷ فهرست منابع

www.ketab.ir

مقدمه

مسجد خانه خدا در زمین، منبع فیوضات معنوی و برکات گوناگون برای نماز گزاران و جامعه اسلامی است.

از فیوضات و برکات آن، در بیان ویبای امیرالمؤمنین امام علی علیه السلام است که هر کس با حضور خود در مسجد، به یکی از منافع هشت گانه می رسد، برادری دینی، دانشی تازه، آیه‌ی محکم (اعتقادی استوار)، رحمتی مورد انتظار، سخنی رهاکننده از هلاکت، سخنی هدایت کننده، ترک گناهی به خاطر ترس و رها کردن گناه به خاطر شرم و حیا.

آثار و برکات حضور در مسجد اعم از عبادی، علمی، اجتماعی، سیاسی، روحی و اخلاقی، معنوی و اخروی و ... بسیار زیاد است به شرط آن که خوب اداره و مدیریت شود، همانطور که امام راحل علیه السلام فرمود: «پیروزی ما برای اداره مسجد است». حال این مسجد مدیر می خواهد، چه کسی می تواند خانه خدا را به نحو احسن، اداره کند؟

مقام معظم رهبری علیه السلام می فرماید: «مساجد یک رئیس طبیعی دارد و آن امام جماعت است»، امام جماعتی می تواند مدیریت خوبی داشته باشد که آموزشها و اطلاعات لازم در این زمینه را کسب کرده باشد.

پس از بررسی کتاب های موجود با موضوع مسجد، کتابی جامع که به تمام برنامه های مسجد پرداخته باشد یافت نشد، بنابراین مرکز آموزش های تخصصی تبلیغ برآن شد تا کتابی جامع و کامل درباره فعالیت های فرهنگی و مدیران مسجد به رشته تحریر درآید.

در کتاب «جذاب سازی برنامه های فرهنگی مسجد»، ابتدا مباحث کلی مدیریتی و چارت تشکیلاتی مسجد به طور مختصر برای امامان جماعت بیان شده و سپس تقسیم بندی جدید و

عملیاتی، برای برنامه های فرهنگی مسجد، شیوه اجرای آن برنامه ها با ذکر نمونه و مثال، مطرح شده است تا بتواند قدم مؤثری برای فعال نمودن مساجد و رونق بخشیدن به آنها باشد.

کتاب حاضر یکی از دستاوردهای این مجموعه است و امید می رود بتواند امامان جماعت و مبلغان ارجمند را در اداره مساجد، توانمندتر سازد.

از پژوهشگر ارجمند جناب حجت الاسلام و المسلمین آقای صمد نظری نویسنده محترم و تمام عزیزانی که در به انجام رساندن این اثر زحمت کشیده اند بخصوص حجج اسلام و المسلمین آقایان محمد ترسلی و محمد غلامرضایی تقدیر و تشکر می نمایم.

محمد حسن نبوی

معاون تبلیغ و امور فرهنگی حوزه های علمیه

پیشگفتار

مسجد خانه خدا بر روی زمین، اصلی‌ترین پایگاه دین مبین اسلام، مقدس‌ترین مکان برای نیایش و یاد خدای مهربان و عالی‌ترین مکان برای کسب معرفت و بصیرت است. خانه خدا برترین مکان برای تربیت و پرورش انسانها، بهترین کاهنده آسیبهای اجتماعی و مهم‌ترین نهاد برای فعالیتهای علمی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی است و سرانجام مسجد زیباترین چراغ هدایت و رهبری فرد و اجتماع است.

حال که مسجد از چنین جایگاه رفیعی برخوردار است، باید آن را آباد، و زمینه حضور افراد مختلف جامعه را در آن فراهم کرد تا آب حیات این چشمه نور تمام جامعه را سیراب کند و این چشمه نمی‌جوشد مگر با مدیریت صحیح و ارائه برنامه‌های جذاب.

اگر در مسجد برنامه‌های جدید، و خلاقانه اجرا نشود، امام جماعت و نمازگزاران، دچار روزمرگی و ایستایی شده، انگیزه‌های حضور فعال و معنوی در مسجد کمرنگ‌تر خواهد شد. درباره اهمیت و مدیریت مسجد، کتب فراوان به رشته تحریر درآمده است؛ ولی در ارائه برنامه‌های کاربردی، متناسب و جذاب برای مسجد، کمتر اثری به زینت طبع آراسته شده است. در کتاب حاضر برای رفع نیازها و ایجاد جذابیت در مسجد، برنامه‌های متنوع کاربردی برای تمامی مخاطبان ارائه شده است.

تذکر این نکته لازم است که هدف از ارائه برنامه‌ها و راهکارهای زیاد در این کتاب، بدین معنی نیست که همه آنها در یک مسجد به صورت صد در صد اجرا شوند؛ بلکه در هر مسجد به تناسب اقتضانات، رسم و رسومات، امکانات و ... هر برنامه و راهکاری که می‌شود و امکان دارد، اجرا شود.

از امتیازات این کتاب می توان موارد زیر را برشمرد:

- استفاده از قالب درسنامه.

- ارائه ساختار تشکیلاتی مناسب برای اداره مسجد.

- نگرشی نو به برنامه های کاربردی و مورد نیاز مسجد.

- پرداختن به شیوه و مراحل اجرایی هر برنامه به همراه ذکر نمونه.

- ارائه راهکارهای جذاب سازی کلاسهای مسجد.

- معرفی شیوه برگزاری مسابقات متنوع از سوی مسجد.

در پایان ضمن تقدیر و تشکر از همه کسانی که در تدوین کتاب حاضر، با نظر لطف خود کمک و یاری کرده اند، از پشتیبانی و حمایت های معنوی حضرت حجت الاسلام والمسلمین محمد حسن نبوی، معاون محترم تبلیغ حوزه های علمیه و نیز از راهنمایی های حجت الاسلام والمسلمین محمد ترسلی و حجت الاسلام والمسلمین محمد غلامرضایی، کمال تشکر را دارم. باشد که این نوشته راه گشای طلاب و مبلغان محترم و ذخیره قیامتان باشد.

صمد نظری

دی ماه ۱۳۹۶